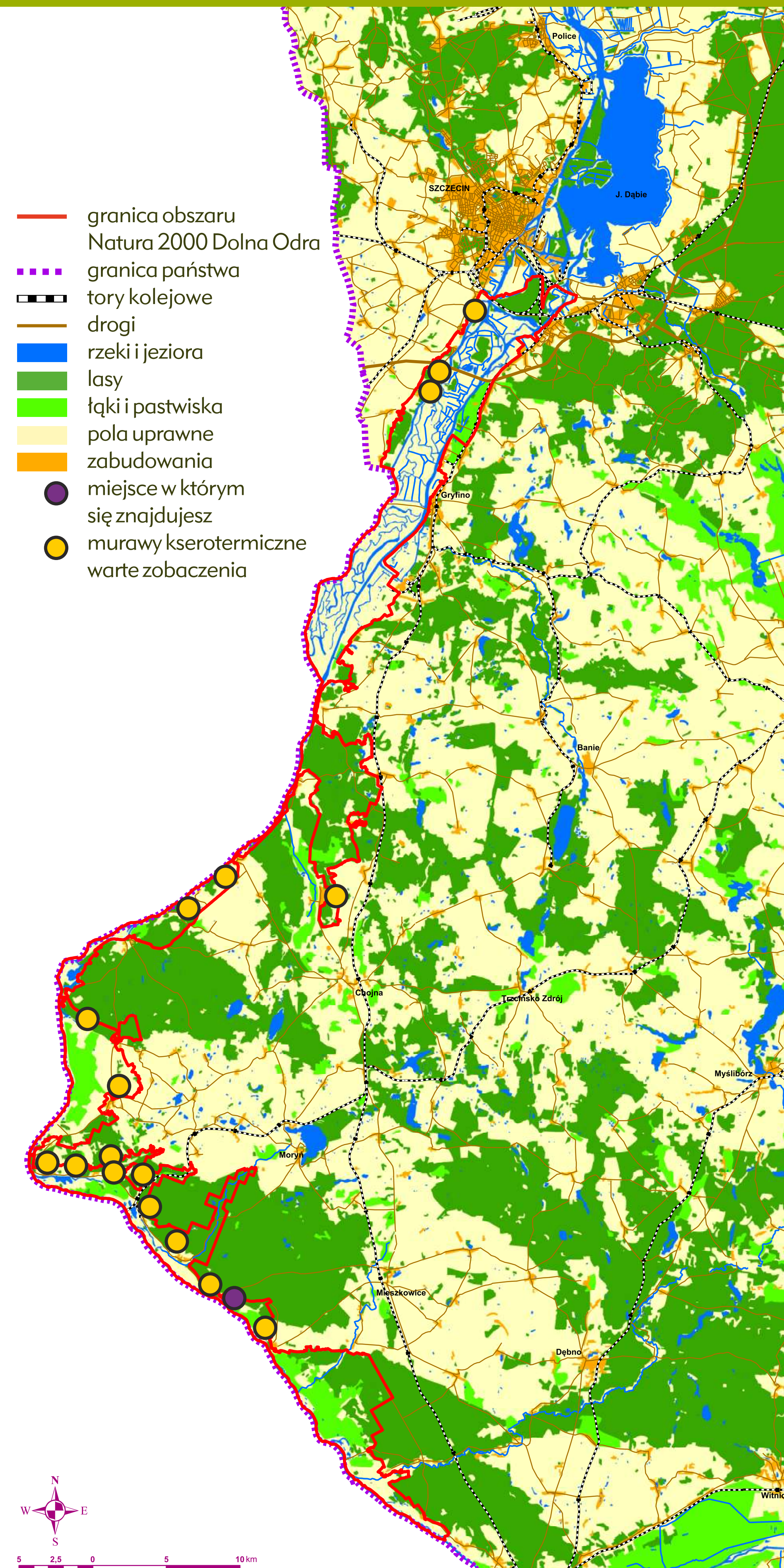

ROŚLINNOŚĆ KSEROTERMICZNA W DOLINIE ODRY

Obszar siedliskowy sieci **Natura 2000 Dolna Odra** został powołany w celu ochrony blisko 90 kilometrowego, naturalizującego się od kilku dziesięcioleci odcinka doliny Odry między Kostrzynem a Szczecinem. Obejmuje **rozległe tereny zalewowe ze starorzeczami, płatami łągów, szuwarów, torfowisk, łąk, wydm** i wielu innych cennych siedlisk. Ponadto specyficzny, ciepły klimat doliny Odry, niewielka ilość opadów i dużo dni słonecznych w roku sprzyjają istnieniu licznych płatów roślinności kserotermicznej (światło- i ciepłolubnej).

Kserotermiczna roślinność, przez stulecia utrzymywała się na stromych, nasłonecznionych skarpach naturalnie meandrującej rzeki, jaką była Odra. Ciągłe podcinanie zboczy przez rwący nurt rzeki sprawiał, że na skarpach nie były w stanie utrzymać się drzewa i krzewy, a jedynie odporne na ekstremalne warunki siedliskowe murawy kserotermiczne. **Po regulacji rzeki na początku XIX w** siedliska takie stopniowo zanikały, ulegając naturalnej sukcesji prowadzącej do powstania zbiorowisk zaroślowych i leśnych.

Równocześnie głód ziemi, który doskwierał rolnictwu europejskiemu przełomu wieków prowadził do zagospodarowywania i uproduktywnienia każdego dostępnego skrawka ziemi. Zaorywano każdy dostępny płaski fragment terenu, natomiast trudno dostępne zbocza wykorzystywano pastwiskowo. **Ekstensywny wypas** skarp nadodrzańskich zatrzymywał sukcesję ekologiczną umożliwiając utrzymanie się na zboczach zbiorowisk kserotermicznych.

Regulacja rzeki i oddalenie jej koryta od podnóża skarp udostępniły gospodarce bogate i łatwo dostępne **złoża piasku, żwiru i gliny**, których kopalnie masowo powstawały na odrzańskich zboczach. Do dzisiejszych czasów pozostało wiele wyrobisk, które z racji skrajnie suchych warunków, stromych ścian i dobrego nasłonecznienia stały się znakomitym siedliskiem zastępczym dla roślinności kserotermicznej nad Odrą. Paradoksalnie więc, człowiek z jednej strony zatrzymał naturalną dynamikę kształtowania się krajobrazu doliny rzecznej i jej skarp, z drugiej strony przyczynił się do powstania siedlisk zastępczych, zasiedlanych przez populacje roślin światło i ciepłolubnych.

W czasach powojennych tereny nadodrzańskie wyludniły się, wypas praktycznie zanikł a murawy kserotermiczne zaczęły stopniowo znowu zarastać. Chęć ponownego uproduktywnienia wcześniej użytkowanych pastwiskowo zboczy doprowadziła do zalesienia wielu, często bardzo cennych muraw.

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej i obowiązku ratyfikowania prawa unijnego, w tym tzw. **Dyrektywy Siedliskowej** zainteresowanie cennymi siedliskami przyrodniczymi, także murawami kserotermicznymi znowu wzrosło. Nieliczne, ale nadal niezwykle cenne przyrodniczo płaty muraw kserotermicznych w dolinie Odry obejmowane są ochroną tak jak ten tutaj **użytek ekologiczny „Murawa Błęszyńska”, dawne wyrobisko pokopalniane położone na stromym zboczu doliny Odry koło Gozdowic**. Ochrona tych cennych płatów roślinności polega głównie na hamowaniu sukcesji naturalnej, przez wycinkę ekspansywnych drzew i krzewów a także ekstensywny wypas zwierząt.

